

۲۰۱۵/۱۰/۳۱

محمد ایاز نوری

د شاغلي الله محمد خان په ځواب کې

هموطن محترم الله محمد!

دیشب در دریچه یک توضیح طولانی را راجع به سوال های شما نوشتم، بعد فرستادن، کمپیوتر پورتال گفت: (در آدرس ایمیل تان کمبودی است) که بعدا تمام زحمت من به هوا رفت. حالا از دریچه هراس کردم، اینک از طریق ورود مینویسم.

من در ذیل نوشته مورخ ۳۰ اکتوبر جناب شما عنوانی اینجانب را هم نصب کردم، که برای خواننده رجوع به سوالات و توضیح شما سهل باشد. شما دو جمله نخست را در دریچه پورتال به لسان پشتو که لسان مادری من است، آورده اید، عرض شود که هردو لسان پشتو و دری نور دو چشم من هستند. بیاد دارم که پدر مرحوم من زمانیکه یک موضوع را توسط من یا دیگر عضو فامیل مینوشت، میگفت: «؛ دغه په فارسي وليکه، چي واضحه راشي؛؟ و حرف (ح) را خوب عمیق تلفظ میکرد و ما از دستور پدر اطاعت میکردیم. منظور این است که لسان دری در مقایسه با لسان پشتو روان و در نوشتن آسان مینماید تا لسان پشتو، به هر صورت، اینرا به خاطری نوشتم که در دو جمله اول شما در عالم نادیده با این جانب یک محبت شما بمن قاصر و ارمان شما که لسان پشتو را هم کافی مسلط میبودید، حس میشود.

شما در دوام متن تان اظهارات محصل استقلال افغانستان اعلیحضرت مرحوم امان الله خان غازی را که من از نزد مرحوم کبیر الله سراج ثبت کرده ام، باز آورده اید، که البته متن دقیق و مکمل است. راجع به سوال شما باید بنویسم، که من این یادداشت را با مسولیت وجدانی به همان طوری که از آقای سراج شنیدم، در دریچه نوشتم، در زمینه مطمئن باشید که من هیچ نوع اضافه و حذف در گفتار سراج صاحب نکرده ام، چرا که موضوع بسیار مهم است. بلی، از برادر زاده شاه غازی چیزیکه در ذهن دارم لهجه مصمم آقای سراج بود، یعنی این توضیح کاکا ایشانرا متزلزل و با لهن آرزومندانه بمن نقل نداد، بلکه به متانت و اطمینان این گفتار شاه غازی را بمن در فون گفت. بیشتر درین باب توضیح نداد و من هم با تاسف از ایشان نپرسیدم که پلان شاه سابق درین باره چطور بود.

من درینجا از تحلیل خود عرض میکنم، که شاه امان الله شاید به اساس یک منطق قوی و یا هم داشتن کدام سند قوی تحریری یا شفاهی از مقامات دولت برتانیه وقت در زمان ده سال پادشاهی و یا هم طی سفر اروپایی ایشان به کشور دشمن، انگلستان، با خود داشت، که درین موضوع مهم و دشوار به دولت افغانستان رجوع کرده است و با لهن مطمئن اجراء موفقانه این وظیفه بزرگ ملی را به دوش میگرفت. شما آقای الله محمد بعدا آرزوی پاک ملی تان را اظهار کرده و نوشته اید: «؛ ای کاش همان وقت مستقیم پشتونستان میرفت و از آنجا به کابل؛؟»

من درین جا فکر میکنم، که شاه غازی شاید طرح آشتی و دوستی دایمی را با خاندان حاکم سنجیده باشد و خواسته باشد که نخست به کشورش و بعدا مثلا منحصیث نماینده خاص و فوق العاده اعلیحضرت ظاهرشاه، یعنی با یک قوت دولتی از عقب، داخل هند برتانوی شده و با استعمار مسله را مطرح نماید. اگر مستقیم به پشتونستان میرفت فکر کرده باشد رهبر پشتونها عبدالغفار خان هم در مشکل است و من بدون شانه دادن دولت شاهی افغانستان باید منحصیث یک چریک و پارتیزان عمل کنم. اینکه شاه امان الله حل معضله را بدون جنگ و خون ریزی به آقای سراج تشریح میکند، شاید همین تحلیل من باشد.

شما در ادامه از محترم هیواد دوست صاحب نقل قول کرده اید که پشتون های آنطرف سرحد (من نگارنده افغان های آنطرف خط تحمیلی و غیر حقوقی میگویم)، اکثریت شان آرزوی پیوستن به خاک افغانستان را نداشتند... در زمینه من میگویم، که این جانب برای چند سال زمانیکه پدرم و کاکایم ملک حمید الله خوستی و باقی قوم ما در حومه شهر میران شاه وزیرستان جنوبی بودو باش داشتیم، با همسایه ها، در مساجد و بازاربا باشندگان بومی آن منطقه در تماس بودم، من متواتر میپرسیدم، که شما چه نوع احساس راجع افغانستان و افغان بودن دارید، حالا که درین جا بیرق بنام دولت پاکستان موجود است؟ همه ایشان با احساس محبت و بدون جبر میگفتند، ما افغان هستیم و

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې دليکنيزې ښې پاڼوالې د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

افغانستان کشور ما است، لیکن حالا محکوم هستیم با دولت و فوج عسکری پاکستان چه کنیم، در حد توان مقابله میکنیم. یک بار من به شهر وانه وزیرستان جنوبی و بعدا به منطقه؟؟ د انگورو هیده؟؟ مهمان یک ملک که نام اش را ذکر نمیکنم بودیم، عین بحث افغانیت و پاکستانی بودن مطرح شد، وی گفت:؟؟ ما افغان بوده و هستیم و اضافه کرد پسران مامایم از دست تجاوز روس ها نزد من از ولایت بلخ آمده اند، ایشان از وقت امان الله خان غازی در بلخ زمین های زراعتی دارند.

در شهر پشاور در زمان اقامت چند ساله، من با کادر ها و اعضاء عادی حزب نشنل عوامی خان عبدالولی خان مرحوم در تماس بودم و بحث ها داشتیم. یک بار من در یک مباحثه به ایشان گفتم: مردم افغانستان حزب شما را یک حزب چاپلوس دولت پنجابی پاکستان و شما را تسلیم شده به پاکستان میبینند؟؟، ایشان در جواب میگفتند؟؟ ما افغان هستیم و ما داریم سیاست و دیپلوماسی میکنیم، ما باید زنده بمانیم، ما باید در همواری، نه در کوه ها متواری باشیم، ما با سلطه پاکستان باید مبارزه سیاسی و منطقی را هم پیش ببریم، ما افغان هستیم و افغانستان را خیلی دوست داریم.

؟؟
سال ۱۹۹۱م یک روز در چوک شهر پشاورمظاهره حزب ولی خان ترتیب شده بود، من هم رفته و نزدیک میز خطابه خود را مستقر ساختم بعدا غریو جمعیت بلند شد، ولی خان آمد و در عقب میز بیانیه ایستاد و دست راست خود را طرف جمعیت دراز کرد و گفت:؟؟ امروز درین جلوس بزرگ من برادران ام را میبینم که خود را خود، مهاجر احساس میکنند، چرا؟ من تعجب میکنم... اینجا هم وطن شماس و شما قطعاً درین پشتونستان بیگانه و مهاجر نیستید؟ بعدا به خانه آدمو پدرم پرسید: کجا بودی؟ من جریان و گفتار ولی خان را برای پدر گفتم، پدر تبسم کرد و گفت: آفرین ولی خان که در حالت محکومیت به ما افغان های آنطرف این نیت خود را اظهار میکند. اینکه ما محاسبه کنیم که (اکثریت) افغان های آنطرف خط علاقه به پیوستن شان به کشور آبایی ندارند، یک نظر است تا یک نتیجه دقیق. من تا حال هیچ افغان بلوچ و پشتون آنطرف خط را ندیدم که قاطعانه خود را پاکستانی خطاب کرده و از افغانستان نفرت و انزجار خود را اظهار کرده باشد. من منحیت یک افغان جانبدار الحاق مناطق غضب شده ما نخست توسط انگلیس مکار و بعدا دولت پاکستان، هستم. من این موقف خود را در کنفرانس (دیورند جرگه) که از طرف شاغلی صدیق متین در سال ۲۰۱۲م در کشور هالند دعوت شده بود، طی بیانیه تحریری ام عرض کردم. طبق توضیح استاذ محترم سید خلیل الله هاشمیان در هر صورت داعیه باید زنده نگهداشته شود. من موافق نظر مرحوم گرامی عبدالرحمن پژواک میباشم. این موضوع سرحد تحمیلی دیورند کدام دعوی کدام باغ و یا چند جریب زمین نبوده، اراضی ایست از گوادر تا چترال، که فکر و توجه خاص و مسوولانه هر افغان متعهد را می طلبد.

پایان

++++
++++

محترم نوری صاحب ز ما سلامونه ومنه!

زکه چه زه په پشتو ژبه خه وارد نیم بیا په دری چه بعضی دوستان فارسی وایی پیل کوم.

آقای سراج گفت: «در سال ۱۹۵۴ م طی سفر شخصی ام به روم برای چند هفته در حضور کاکایم اعلیحضرت امان الله خان بسر بردم، در ضمن خاطره ها و صحبت ها کاکایم گفت، زمانیکه مسئله استقلال خواهی هند برتانوی را شنیدم، طی تماس به دولت افغانستان خبر دادم که هر چه و هر نوع ضمانت که شما از من تقاضا میکنید، من قبول میکنم که من خواستار پادشاهی افغانستان نیستم، من می آیم و راسا به پشتونستان میروم و مسئله خط دیورند را بدون جنگ و خون ریزی با انگلیس ها و رهبران کانگرس حل مینمایم...»

د پانوی شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درننبت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

آیا آقای سراج نگفت که کاکا پش برایش نگفت چطور حل می کند و یا آقای سراج از وی سوال نکرد چطور.

ای کاش کاکا پش همان وقت مستقیم پشتونستان می رفت و از انجا کابل.

آقای هیواد دوست می نویسد: "طوری که ارزیابی شده بود پشتون های آنطرف سرحد ، اکثریت شان کدام علاقه به پیوستن بخاک افغانستان را نداشتند".

در صورتیکه این درست باشد نمیدانم نسل های که کنون در انجا بنام پاکستان بزرگ شده اند و عادت به پاکستانی بودن کرده اند و شرایط هم در افغانستان به این ترتیب است چه نوع عکس العمل خواهند داشت.

به نظر من نظر عبدالرحمن پژواک که با برادرش فضل ربی پژواک از نزدیک آشنایی همسایگی داشتم اگر قسمیکه آقای هیواد دوست می نویسد که باید سرزمین های از دست رفته دوباره جز خاک کشور گردد بهتر تر از داود خان بود.

صرف نظر از اینکه این نظر تحقق پذیری داشت و یا خیر زیرا در صورت به وجود آمدن یک کشور دگر بنام پشتونستان اعاده مناطق مفت از دست رفته تحقق نمی یافت.

به هر صورت موضوع به شکل مغلق خود باقی است و در نوشته آقای هیواد دوست جواب بعضی سوالات خود را پیدا کردم که توانسته ام تبصره گک خود را کنم.

چه میگویم بگو ایشیخ دیندار
که باشد این سخن ما را خریدار

هیلاج نامه

شیخ فریدالدین عطار پدر معنوی مولانای بلخ

+++++

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرولو مخکي په خیر و لولئ